LIVRARIA DA UNIVERSIDADE

Peracta doa de Physicis rebus exeitis seqr tractao de Aia de ejus ppriatibus naturalibus et moralibus. De his agei in Ethicis de illis in Libris Parvorum naturalium. De ipsa aia agit hic tractatus: q qut e aus ma pertinet ad Physicum: que hic operats a ma independents ad Metaphysicum spectat.

Cap. 1um

De essia, et defoe Aia.

Aia defitur Auls 1us corporis organici poa vitam hentis. Dr (aus) ut excludatr ma 1a et q n est simpl aus vg compa natia et arfiatia. Dr 1us ut excludani auls 2i, s operaes et emanaets. Dr (subatis) ut excludani aus 1e acuates qles st poa. Dr (corporis organici) ut excludani etligia color, motrices. Psa corporis etligi ma 1a. Dr (poam vitam hentis) ut excludam etligffe matis vg ignis lapidis q n hent vitam et cadaver, q organa st tn smgd et n legrum pse.

Qri 1o. A defio sit essalis. Aecgri essatum q aia qdiaimus satis explicat. qri vo Phus dixit se defisse aiam

aiam p figam attingendus ē definire illam in cor: res autem co
tēst et tueri figuras et imagines partium. Contra 2o
P aia sit una ad vegam siuam et illivam? Nassē. P
oqti de abus grati. Atm ō pfectam aia defom

Ob 1o. Illud ē aia, q destructo perit at:
sed destructo temperamento 4tuor 1arum qlitum perit at. go aia ē
temperamentum 4tuor 1arum qlitum. Confirmatur q affects conveniunt ab
aia: sed ex diversis temperamentis conveniunt diversi affects. nam
malencholicus movetur ad tristitiam, cholericus ad iram, g
aia ē temperamentum. R ad argum illud ēē aiam, q destructo
destruitur at 1o. n vo 2o: cum g temperamentum sit dispo
ad aiam, si illud destruatur, contra aia perit, t separatur. Ad
confrm dic diversos affects convenire ab aia, ut a ca prali, ab
humoribs vo dispositive.

2o. Aia ē corpus: g male defitur aut.
Prians q aia cognit corpus: g etiam ē corpus. Pro coam
q cognitius fit similis rei cognitae: g n aia sit corpus n poterit
corpus cognoscere. R ad cognoem n requi similitum in ēē
reali, sed in intali. qm similitum acquirit aia p spēs obiect.
3o. Id q qd aliqd defitur debet ēē prius: sed organa seu
ptes in qq sunt pōa vitales, n sunt priores, qm aia rōalis: g
n bene p illas defitur. R organum t summi p certa
figa compōe, t p pōa, q illam infrat: priori mō ē prius qm
aia, n vo posteriori.

4o. Mutuus contactus n datur ni
inter res corporeas: sed aia agit in corpus, ut qn albescimus
t pallescimus: item corpus agit in aiam, ut qn frenesis t ebrietas illam turbat: g sal aia rōalis ē corpus.
R contactum t ēē virtualem et indirectum t quantitivum
et directum: corpus igi agit in aiam p 1um contactum,
n

BIBLIOTECA DA UNIVERSIDADE

n̄ v° p 2um qd eet inconveniens. 8° Desio aia cu̅ Angelo assumenti corpus phantasticum: et cu̅ Angelus n̄ ẽ aia: g̃ desio cu̅ a lixo a desito. Pi maj g̃ Angelus exercet opiones vitales loqui moveri comedit etta. A Angelum ẽe aum completum q̃ n̄ informat tale corpus p physicam unionem ni cu̅ apparentia. et contra tales sunt ejus operationes.

Cap. 2um

Solvunt aliq dubia de aia rationali

Primum dub. V aia sit substantia.

2um V a Deo creari. ccã qd transfuerunt falsa dogmata. 1um aiebat aiam ralem produci a pranec corporeo. qd ẽ manifeste falsum: cum n̄ aia sit suba spualis, n̄ pot produci a corpore qd ẽ ignobilius. 2um astruebat creari ab Anglis. Sô ẽ q̃ creao cum sit pductio ex nihilo, arguit infinitam virtutem q̃ n̄ pot dari in creatura. 3um dicebat aias fuisse creatas ab aeterno: qd delirium in Loga refutatur. Confis g̃ ẽ ut a Deo in tempore creentur.

3um dub petit qnam temporis pto aia rationalis in corpus infundatur? R infundi in eo instanti q̃ mãa disposita ẽ cum membrorum effigie et reliquis accentibus requisitis: qd in masculis solet fieri quadragesimo die (Christo excepto cujus mãa disposita fuit in instanti): in feminis v° octogesimo die. Qd tempus erat purificationis in Lege veteri.

4um dub. Q̃ forma informat mãam humanam ante introductionem aiae rationalis? R foetum informari prius aia vegitativa: dein hac recedente informari aia sensitiva. et hac abeunte informari aia rationali. Et ideo g̃ foetum occideret ante quadraginta dies

dicitur n dicerer tumecida. Prodita frari ordo p̃r experia
in alii qd in quem mã gnit.
3um dub. V aĩa ĩllĩua sit vã Eõis fra.
Affe. Resluõ ẽ de fide: et pr roẽ q ex operibus cõgi
colligi ejus fra: Eõ ẽlligẽ: q ejus fra ẽ ĩllĩua. Sed õ
Corpus et spũls maxime distans: q n̄ potũt unum con
ponere. R maxime distare in entẽ et dignitẽ. n̄
vo in roẽ auls et poẽ. Inst. Fra respicit mãm
trandati: Sed qd ita respicit aliud depẽt ab illo:
q si aĩa rõalis ẽ fra mãe depẽt ab illa. R n̄ õe relatum
trandens potest ẽ ab alio qd suum ẽ tanqm à cã
sed tanqm à tro ad quem ordinatr: et Eõe mã respicit
aĩa rõalis mãm. Dicitur. Aĩa rõalis n̄ cõicat mã
suas operões: q neq se ipsam. R aĩam cõicare mã
illas operões qx mã ẽ capax ut motus.
5um dub. V aĩa rõales multiplicentr
ad num hoim? Affe. Et ẽ de fide: rõeq nati satis
pẽt. Averroes unã unam tñ aĩam et illum hoibus assignavit
qd monstrum detestandũ. Plato plẽs agnitbat q tñ in alia
corpora tam huã qm belluina commeabant. Delirium
imdentt. 7um dub. V oẽs aĩa rõales sint eq
lis pfois? Affe. Vn aĩa rustici si esset in corpore li
terati et haberet bum temperium organa et phasmata poẽt
efficere illas oẽs cujusvis hois lr doctissimi. Pr 1o
qr oĩa indiuã ab iã speci sĩ aqlis pfois:
q etim indiuã aĩa rõalis. Ausp ẽẽ q alioq nullus da
retr spũls unus cum sua cã. Cõa vo tenet à parte rõis
2o. Ex inaqlite operum n̄ colligi inaqlas fraq q lr
hoĩs inaqtr operentr p unt hẽre aĩas eq pfas. Ausp ẽẽ q
ita hõ puer imprfuit operatr qm iuvenis et senex: et tamen
hic

hic canit aiam q° etta. Oppam sn[am] tenet Mag. in 2°
dist. 17. Bonav. Ægid. Ricardus S. Thô. Bankets
Coll. et alii.

8[um] dub. In q. tempore creetur aia ro-
alis? R. creari eo instti q. mã ẽ dispõa ad illam recipien-
dam: alĩ esset otiosa et instũ ñ nali. Et ideo rejicitur
error Originis et alior̃ asentium nostras aias ante qm
corpori uniant, habuisse aliquem statum in q. meruerunt
f demeruerunt. Qr in Genesi dr̃ Et requievit Ds ab
oi opere qd patrarat, intelligi ã novis spẽbus creandis, ñ
v° ab indivĩs.

9[um] dub. Qmõ aia ralis corpus infõet?
R. 1° Aiam q. ad subam, et q. ad suas peculiares et spa-
les põas totam ẽẽ in toto corpore et totam in qlibet ejus
pẽ. Pr̃ q. totum corpus et qlibet ejus pars vivit: g. totum
et singulã pẽs hent fõam viventem. Tum q. frã spa-
lis ñ hãt pẽs ut sm unam sit in una pẽ mã, sm aliam
in alia. Ita erit in toto corpore et tota in qlibet ejus pẽ
q. ppre vivit. Dn̄ cum humores, et capilli ẽẽ vivant ñ
infrãni aia viventi.

R. 2° Si aia sumat q. ad põas malẽs
qs aiat ñ ẽ tota in toto corpore sed ĩn in illis pẽbus in q.
tales põa resident: cum q. auditus ñ ẽ in oculo, cum aia
put ẽ auditiva ñ ẽ in oculo etta.

Cap. 3[um]

Qid aia sit ditis et qmodo defini ve infõet

Notandum prius triplĩ põe aliqm rem dici ditum. f ma[te]riam f mẽ
an

in nūm cogm et dinām, et phy̆cē in mām et frām, aut in
potās q ab illa imanant, et dr dadusiosubri in actia
aut in ptes poi integrantes: Et tantū hypotice. Certū
ē oēs aīas eē diviss mechē et hypotice, n vo physicē in
mām et frām, sed in potās. Tota vo dubitao ē an sit
divisis in ptes integranteis: qm digemus certum ē n subire
aīam rōatem. De aliis duplex ē snā phalis.

^ 1a ait oēs aīas eē divises. Pra qr oēs frē mates pene
a mā: q dent illi pporcioē educiri de potestē totius mā ita pars
frā educitur de pē mā: q sicut mā ē divisis ita et frā. Tan
qr n intelligē ē qd aliqd sit indiviste et mate: nam sola res
spalis vider indivisis. Altra snā ait oēs frās vegās
et sivās atium impfor eē divises et extensas: aīas vo ati
um pfor eē indivises et inextensas.

[Margin: i: sed mā ē di: | qo et aīa. Deīn | sicut tota frā ma | educi deberet]

Pri 1o qr qm al scuati in duas pes vg
frā atis impfi manet in utraqs pē frā autm pfi pene: q
signum ē qd illa sic divisis n istā. Pri con. Rāo est ideo frā
atis impfā manet in utraqs pē, tota qr n regnt tot organor
apparatum: frā vo pfi ideo n manet qr mā dicā n ht
organa q regrunt ad conservatioem frē talis. Qn Plato
dixit al pfum dum nutriri manere ibi sm ptes frates
n sm mates. signavit manere id indivisum ejusd
speci, nam Plato spe spm vocat frām indivor.

Quis 2a priorem snā amplectat sit oēs frē ma-
tes sint divises. An oēs hānt ptes omogenias, seu
similares, an potius ethergenias, seu dissimilares?
Pro his pugnant aliq. nam cum tales frē infrent
corpus organicum et dissimilare. tales etm dent eē.
Pr contra pars aīe q infrat caput n pōt infrāri pedem.
oppm vider pbitius. qr hnt ptes dissimilares sed

cont

esse subis ne qntit et figë extensë, et densaq quantum:
sed qm sit sint sibi n habent   q hac ipsi
eas solius mã: q neqß habent ptes dissimilares.

Qd alteram tituli qnem, qrit vt tota
aïa sit in toto corpore et tota in qlibet eius pte? Dico 1°.
Aïa ut e totm potestle n e tota in qlibet pte corporis. Pr.
q nulla aïa pot vg audire in oculo: q n e in illa qntus
e totm potestle. Dices. Oes pota hois sed spatis s mate-
tis fluunt ab aïa: q si pota mates recipiuni in so-
la mã fient p actm transeuntem. R pöas mates fi-
eri p resultiam. q cum maneat in eod suppö pot di-
ci immanentis. Et alii pbiti dicant ee transeuntem:
qd e q de nõe.

Dico 2°. Aïa rõnalis ut e totm inte-
gralis tota e in toto corpore et tota in qlibet eius pte. Pr.
q aïa rõnalis e indivisibilis: q ubicumq fuerit erit tota. Et
autem vix cognoscendi sit in capite, n in manu. e q ibi
dant organa et sensus a qbs aïa depet in cognoscendo. Ar-
gues. qn manus movetur et pes qescit, tota aïa sit mo-
veri et qescere. qd e implicao. R tã n ee inconvi-
ens q motus n recipitur im in ipsa aïa sed in ptibus
corporis. Redargues. si aïa tota e in capite, nil res-
tat qd sit in pede. Ni q in capite e tota n totali.
Infers: q qlibet pars corporis cum aïa erit hõ. Ni q n
qlibet mã di hõ: sed illa tm q hit cum organorum ap-
paratum q ad compositum humanum requiri.

Dico 3°. Aïa matis ut e totm integrale
e tota in toto corpore et pars in pte. Hac sto sequi
ex doa q statuimus aïas mates ee divisibiles. q in aliquo
admiserint indivisibiles, consent arce ee totas in toto et totas in

qlibet

parte 8.

Cap. 1um

Quot deni grdus animarum poarum et viventium 8.

Prima Co. Tria sunt dari animarum gra. Pa ex tribus operum gradibus q in viventibus reperiuntur: plantae n. sunt vegetanti, bruta sentiunt: hoes ratiocinantur. Quis q dicta aia sine gra seu spes. Qa aiam vegam et suiam ee gra; roatem vo spem infimam: q tn continet eminenter pfoes aliarum: et suia continet pfoes vege. Qa argoes vitant aut querunt res sibi convenientes id non faciunt p sub; sunt p naturam virtutem attractivam seu expulsivam.

2a Co. Quinque tn sunt poarum gra seu poa grades in viventibus. 1a vega, q agit in obtum conjunctum seu in idem tum qd nititur decoquere, et convertere in subam alieti. 2a suia q agit in obtum separatum qa seu q non agit p espes illius, e poa itiua q e 3a. 4a e poa motiva q tendit in obtum separatum tanqm in tum: si vo tendat in illud tanqm in finem e poa appetens q e 5a.

Nota poam grivam ptinere ad vegam.

Nota etm qd sit obtum sensibile et itige dinguat poas cognitivas mates et spales: tn obtum appetibile non constituet duo gra poarum appetentium: rao e q poa cognitivis pount ferri in suum obtum derso mo absolute sit seu intiue: appetentes vo sr feruntur eod mo i tanqm in finem. Q vo duo constituens poarum appetentium gra, sit in mo loquendi discedit a vulgari.

3a Co. Sunt dari qtuor grdus seu gra viventium. nimirum vegetantium, sentientium, lo mo ven

ventium, et viventium. 1º dar in arboribus 2º in conchiliis, et similibus: 3º in alitibus, 4º in hominibus: pos teriores includunt operationes priorum, non vice versa. Operationes: grandi, et appetendi cum efficiant alia ... viventium, quod potentia generativa spectat ad vegetativam, appetens ad sensitivam. Nota vero Et vita sumatur pro actu ... non augere novem generum vita quod convenit a vita substantiali.

Quod vero dari vita vegetativa (de qua potest esse maior dubitatio); probatur quod propria nutritio est dari in viventibus: sed arbores, et herba nutriuntur per vim, et propriam nutritionem convertendo in propriam substantiam alimentum quod e terra sugunt per vim attractivam; ergo habent propriam vitam vegetativam. Quod vero non habent aliam patet quod nullum indicium habent sentiendi aut appetendi: omnia non quod sentiunt contrahunt se, ad dolorem exprimendum. Nota autem animam vegetativam esse di ctam: et habere aliquas potentias quae vivunt, quibus est natis quae tria officia exercet, nimirum alere augere, et generare. De quibus egi mus in ... de ...

Quaeritur 1º. An potentia nutritiva sit distincta a sensibus quatuor qualitatibus? Affirmo. Ratio quod potentia nutritiva et generativa sunt vitales: et emanant immediate ab ipsa anima: quatuor 1º qualitates non sunt potentiae vitales: ergo non sunt potentia generativa vel nutritiva. Confirmatur 1º qualitates comitantur omnes formas mixtorum, sed haec sint viventia et non viventia: anima forma nobilior quam non viventis: ergo debet habere aliquas potentias sibi proprias et nobiliores: non apparet autem alia nobilior quam nutritiva: ergo etc.

Quaeritur 2º. An potentia nutritiva sit species infima an subalterna? Respondeo esse speciem infimam. Ratio quod omnis potentia nutritiva ori tur ab anima cum generum vegetandi ... quamvis vere diversa dispositionum quae oriuntur producant actus specie diversos vg in arbore arborem, in leone leonem: quod est quod male. Quaeritur 3º

An

In q. pte arboris resideat pota nutriendi? R. residere in oibus ptibus q. nutriunt et crescunt: pcipue tamen v° in radice, ubi tanqm in stomacho decoquit uites suc cos et distribuit in oes ptes. convertitq; in substam arboris.

Quer. 4°. V. aia formali sensitiva sit etiam formali vega? R. pot dici formali vegam gnus vegum e gnus gnicus q. essenti includitr in inferioribus: sicut sicut rum inclu ditr essenti in ali. R. etiam pot dici n vegam formali si signet ee formali sivam p. eum grum q. e vega. q. si dua fra viali diversa. Un grus specificus vegetandi sit eminenti con tineri in aia siva. qmis hec efficit easd operones q. in plantis oriunt roe grus vegi. q. resoluoes opercio nale applicando et aia vali q. tali mo e formali, et eminenti vega et siva.

Sicut tand e aia pta qtr quinq; sus cognoscens exteros here etiam duos internos vtm sensum comem et phasiam. ita appetitum irascibilem et concupiscibilem. et pta potam locomotivam. Dein ho hct formali oes potas q. oriunt ex gru vegetandi et sentiendi: et ne fra ratis hct itum et voltm. Degg infra.

Cap. 3um

Aperiuntur aliq difficultates ca potas et suas anima.

Anima q. nam sit ca efficiens potas aia? R. ce grans, Pbr q. q. dat ee dat etiam qd requirit ad illius conservoem: pota requirunt ad conservoem aie: q. aiam pducit pducit etiam ejus potas remote. Proxe v° pducunt in sc vali ab ipsa aia p. emanoem. Cta q. n apparet alia ca im

immediatior. Non ē autem inconveniens q̄d id sit agens
et patiens actum immanentium et instrativum. Et
Dices. Unum et simplex n̄ pōt producere ni unum:
aīa ē una: ḡ n̄ pōt producere diversas pōas. R. aiam ee
unam entati. virtē vº continere multa. De ca mati
quarum matium et spatium diximus in Calibus.

2a. Qmō pōa distinguam ab aīa. R. distingui
realiter. Pi 1º q. per immanoes nulla suba per se ipsam
agit ni p aliqd sup additum diversi: Eoz supadditum
ē pōa: ḡ distinguitr ab aīa. 2º Si pōa sol realiter distingue-
rentr ab aīa. Illus agerent videre et volitas intelligere: qd
ē abs. Dices 1º. Pōa activa et passiva se ipsa
ponitr in actu 1º sine aliq accidente supaddito: ḡ etiam
pōa activa ad actus accidentes. Ni cōa. diversa raō ē q.
ee pōam passivam et activam instrinam n̄ indicat pfo
em, qm indicat pōa activa pratis: qd soli Deo cōvit, s.
agere p se ipsum.

Dices 2º. Aīa se ipsa ē in actu 1º ad
producendas suas pōas: ḡ etiam ad alias aōes: ḡ n̄ indiget pōtis
ase distinctis ad illas. Ni cōa: raō ē q. aīa ni pōary n̄ ē ca
principalis et instrum agentis ut s. diximus. Et ō. esse
sensibile sumitr a sū et ee rōale sumitr ab itu: et tn ee
sensibile et rōale n̄ distinguitr ex pā rei ab aīa: ḡ neqz pōa
id a q. desumitr. R. ee sensibile quit ē dria n̄ desumim
a sibus, id dm de rōali: q. cum sint grut methi desumunt
a toto compō n̄ ab ejus principiibus.

3a. Qn species pōa? R. Ois pōa hēt
suam driam essatim et interam, q. qm fit una et talis spei.
Q. vº essia interna n̄ pt cognici a nobis ni p aliqd externum,
inde ē q. per species pōa variqm p signum externum, indi-
cant